

MERKEZİYETSİZ FİNANS- DEFI

*Başak Burcu YİĞİT
İstanbul Blockchain Women Kurucu*

DeFi , Decentralize Finance yani Merkeziyetsiz Finans kavramından türemiş bir kısaltmadır. Özetle her hangi bir merkezi otoriteye ihtiyaç duymamak koşuluyla geliştirilmiş finans uygulamaları anlamına gelmektedir. En basit tanımıyla, geleneksel finans ürünlerini, akıllı sözleşmelerin programlama kabiliyetinden faydalanarak yeniden inşa etmektedir.

Detayına incek olursak Merkeziyetsiz Finans kavramı, “open source” yani kodları geliştirmek ve görmek isteyen herkese açık, tamamen şeffaf, merkezi bir izne dayalı olmadan yaratılmak istenen bir finans akımı olarak tanımlanabilir. Burada önemli bir diğer husus da kullanıcıların kendilerine ait olan değerli varlıklarının tüm kontrolünü kendilerinin sağlamasıdır. Kullanıcılar varlıkları ile bir transfer veya değiş tokuş gerçekleştirmek istediklerinde eşler arası (P2P) merkeziyetsiz uygulamaları kullanabilirler.

Günümüzde çoğunlukla DeFi kavramı üzerinde durulan konular: kişiden kişiye teminat ile kredi almak veya kredi vermek olsa da merkeziyetsizlik kavramına uygun olarak geliştirilmiş sigorta projeleri, borsalar(dex’ler), ödeme yöntemleri gibi farklı uygulamalar da mevcuttur.

Birçoklarına göre 2008 yılında ortaya çıkan Bitcoin DeFi’nin ilk ilkel örneği olarak kabul edilmektedir. Ancak 2017 yılından itibaren DeFi akımı popülerite kazanmaya, bir biri ardına bu konuda projeler geliştirilmeye ve gerçek bir ekosistem oluşmaya başlamıştır.

Neden gereklidir?

Mevcut finansal hizmetler bir çok sorunla karşı karşıyadır. Bu sorunların büyük çoğuluğu merkezi kurumların varlığından ileri gelmektedir. Bugünkü koşullarla eski alt yapı kullanılarak yapılan tüm işlemler üçüncü tarafların onayındadır. Blokzincir teknolojisinin ortaya çıkmasıyla birlikte artık dünya eşler arası değer transfer yeteneği kazanmıştır. Blokzincirler çoklu katılımcılı veritabanlarıdır, veri tabanında manipüle etme izin vermeden aynı datanın bir çok noktada tutulabilmesine olanak tanır böylelikle değer transferi bir birine güvenmeksizin yapılabilir. Eski hantal altyapılar da biran evvel bu yeni yeteneğe göre kendini revize etmelidir. Bu herkese açık ve kolay erişilebilir ekosistemin bir diğer avantajı, aksi takdirde finansal erişimi olamayacak kişiler için erişim kolaylığı sağlamasıdır. Ancak bu geleceğe dönük bir varsayımdır çünkü şu anki koşullarda DeFi ürünlerini kullanabilmek için teknik açıdan az da olsa bir bilgi birikimine sahip olması gereklidir. Diğer taraftan ekosistemdeki beklenti, daha kullanıcı dostu ürünler geliştirilmesi ve kullanımın herkes tarafından daha kolay kılınması yönündedir.

DeFi ürünlerinde kullanılan akıllı kontratlar ile işlemlerde daha yüksek hız ve kolaylık sağlanmanın yanı sıra her iki parti için de riskler azaltılabilir. Öte yandan akıllı kontratlar yeni türde riskler ortaya çıkarır. Bilgisayar kodunun hatalar ve açıklıklar içerebilmesi akıllı

kontratlarda kilitlenen değerlerin ve gizli bilgilerin risk altında olması anlamına gelir. DeFi akımının geleceği bu tarz risklerin ortadan ne derece kaldırılabilmesine de bağlıdır.

İnceleyebileceğiniz birkaç önemli proje ve web sitesi aşağıda sunulmuştur:

- DAI: Merkeziyetsiz dolar endeksli stabil kriptopara
- EthLend: Merkeziyetsiz borç verme
- Uniswap: ETH ve ERC20 token'ları arasında dijital varlık (asset) alışverişini kolaylaştırmak için tasarlanmış, merkeziyetsiz Ethereum tabanlı bir protokol
- Defipulse.com : Popüler DeFi protokolleri üzerindeki akıllı kontratlarda kilitlenen kriptopara miktarlarına erişebileceğiniz websitesi